

FRI-2G.407-1-HEF-02

THE POSITION OF THE RUSE CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY FOR THE CONCLUSION OF A TRADE CONTRACT WITH AUSTRIA-HUNGARY (1905-1909)¹⁵

Kremena Todorova – PhD Student

Department of, Natural Sciences and Education

University of Ruse “Angel Kanchev”

Tel.: 082/888 752

E-mail: ktodorova@uni-ruse.bg

***Abstract:** In the beginning of the XX century the trends in international trade were determined by some new tendencies. Branch and professional specializations are undergoing further development. It can be seen as continuous qualitative differentiation of goods, as modernization of technology of commercial transactions and appropriate institutions, as well as raising competitiveness. The Chambers of Commerce and Industry (CCI) established in Bulgaria during 1895 function not only as regional coordinators in the country. Their activity is based on the most important issues connected to the development of external trade. The nature and the tasks of such Chambers are to support and promote the state policy in this field, to actively cooperate in the emergence of Bulgarian private companies in the world markets. The activity of the CCI is based on signing of trade contracts, customs policies, consular assistance and transport which ensures the connection with major trade centers.*

***Key words:** Ruse Chamber of Commerce and Industry, Austria-Hungary, trade contract, common customs tariff, national production, protectionism.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Правителството на народно-либералната партия (1903-1908 г.) започва политика на открит и последователен протекционизъм на българската индустрия. Пример за това са Законът за насърчаване на местната търговия и индустрия от 1905 г. и Общата митническа тарифа, която предвижда само специфични мита за вносните стоки, с което се цели улесняване на външната търговия и защитата от конкуренция на българското производство. След влизането на тарифата в сила правителството започва преговори за сключване на търговски договори, в които България е поставена на равни начала с другите държави в търговско-промишлено отношение. През 1905 г. такива са сключени с Русия, Германия, Англия, Франция и Италия. Търговско-индустриалните камари (ТИК) в страната също следят въпроса за външно-търговските отношения на страната. (Statelova, E., Gryncharov, S., 1999).

Австро-Унгария е единствената държава, с която не е постигнато съгласие, тъй като българското правителство не отстъпва от позицията си на защита на националното производство. Нещо повече, австро-унгарското правителство осуетява митническия съюз между България и Сърбия, като започва митническа война срещу Сърбия. (Sykrageni protokoli na Rusenskata tyrgovsko-industrialna kamara za redovnata i sesia prez 1906. 1907). Настоящият текст разглежда позицията на Русенската търговско-индустриална камара (РТИК) за сключването на търговски договор с Австро-Унгария.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Камарата, като представител и защитник на интересите на търговското и промишленото население, следи всички въпроси, които пряко или косвено засягат стопанския живот в района ѝ.

¹⁵ Докладът е представен на международната научна конференция на 26 октомври 2018 г. в секция 2G.407 с оригинално заглавие на български език: ПОЗИЦИЯТА НА РУСЕНСКАТА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА ЗА СКЛЮЧВАНЕТО НА ТЪРГОВСКИ ДОГОВОР С АВСТРО-УНГАРИЯ (1905-1909 г.).

Въпросът за общата митническа тарифа и договорът с Австро-Унгария е поставен за по-задълбочено разглеждане на общото събрание по време на XVI-та редовна сесия на Камарата през 1907 г. След продължително обсъждане се изказват мнения за промените, които трябва да се направят в нея, обособени в четири точки.

1. На първо място РТИК вижда нуждата от преразглеждане на митническата тарифа. Според нея в по-голямата си част тарифата е по-скоро фискална, отколкото покровителства националното производство. Още повече, че страната има нужда от повече капитали, а не от прекалена защита.
2. При преработването на тарифата да се запази размерът на митата на онези клонове от индустрията, за които има условия за развитие в страната, а да се намали на тези, при които и при най-високи мита не може да се очаква, че ще се произвеждат у нас.
3. Прекаленият протекционизъм според РТИК обременява населението с нови данъчни тежести и затруднява развитието на производството. Високите мита се отразяват и в бъдеще се отразяват неблагоприятно върху покупателната сила на населението. Те обременяват търговията и пречат на развитието на националната индустрия.
4. РТИК настоява правителството да вземе навременни мерки за ревизирането на митническа тарифа, като за това се ангажират и търговско-индустриалните камари в страната. (Sykrateni protokoli na Rusenskata tyrgovsko-industrialna kamara za redovnata i sesia prez 1907. 1908).

Относно сключването на търговски договор между България и Австро-Унгария, РТИК намира, че отлагането да се сключи търговски договор ще се отрази неблагоприятно както на търговските отношения, така и на някои клонове на българската търговия и индустрия. В интерес и на двете страни е бързото уреждане на търговските им отношения чрез специален търговски договор. Условията при сключването на договора трябва предварително да се проучат, като се вземат под внимание индустриите и занаятите, които са създадени и развити в България след влизането в сила на новата митническа тарифа.

Това, че Австро-Унгария не допуска свободен внос на българските селскостопански животни не трябва да става причина да не се сключи договор между двете страни. Според РТИК в близко бъдеще Австро-Унгария сама ще отвори границите си, затова по-важно сега е българското правителство да предприеме мерки за подобряване на скотовъдството в качествено отношение, за да може да произвежда стока, която да удовлетворява изискванията на австроунгарските потребители. От важно значение за България е да си извоюва от Австро-Унгария безмитен внос и транзит на изнасяните сурови произведения като яйца, птици, семена, тютюн, сурови кожи и др. (Sykrateni protokoli na Rusenskata tyrgovsko-industrialna kamara za redovnata i sesia prez 1907. 1908) До края на управлението си правителството така и не сключва търговски договор с Австро-Унгария, но русенските търговци и индустриалци продължават да обсъждат и да изказват мнение по този въпрос.

През 1909 г. последните изпращат заявление до Камарата, отправено до Министерството на Търговията и Земеделието, Министерството на финансите и до Министерството на вътрешните работи. В него те препоръчват на правителството да се стреми да не намалява митото на стоките, които са предмет на нова за България индустрия, и която би могла да бъде смазана от австрийската конкуренция. В случай че се наложи митото на тези стоки да бъде намалено, то преговорите да се отложат за по-късен период. (100 godini Rusenska tyrgovsko-industrialna kamara, 1995)

Във връзка с това на 22 май 1909 г. Бюрото на Камарата свиква местните членове на Обикновено събрание, на което се обсъжда отново нуждата от търговски договор с Австро-Унгария. Събранието изказва мнение, че сключването му трябва да бъде предшествано от предварително проучване и подготовка. За да защити икономическите си интереси правителството да вземе предвид мнението на ТИК. Поради важността на въпроса обикновеното събрание взема решение Бюрото да постави въпроса за разглеждане в

предстоящия конгрес на ТИК и след това в годишното общо събрание на Камарата. (100 godini Rusenska tyrgovsko-industrialna kamara, 1995)

Първият конгрес на Търговско-индустриалните камари се провежда в периода 30 май-3 юни 1909 г. в София. (Yubileen sbornik na tyrgovsko-industrialnite kamari v Carstvoto po sluchai 25 godini ot osnovavameto im 1895-1920 1920) След доклада на Иван Буров подпредседател на РТИК, Конгресът, като има предвид очакваните постъпки от австро-унгарското правителство за сключване на търговски договори с балканските държави, изказва мнение, че един договор с Австро-Унгария ще повиши авторитета на България в търговските ѝ отношения с другите европейски и балкански страни. Препоръчва се на правителството да не бърза със сключването на договора, още повече, че в следствие на бездоговорното положение между Австро-Унгария и България в сила са високите цени на общата митническа тарифа, а зараждащата се българска индустрия е зависима от австро-унгарската. Затова правителството непременно трябва да се консултира с ТИК преди да предприеме действия.

(Yubileen sbornik na tyrgovsko-industrialnite kamari v Carstvoto po sluchai 25 godini ot osnovavameto im 1895-1920 1920)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на политиката на правителството на народно-либералната партия вносът и износът на България значително се увеличават. На първо място в българския внос е Австро-Унгария, а в българския износ – Турция. Въпреки че според РТИК митническата тарифа и законът за местната индустрия се прилагат неправилно тя констатира, че след приемането им, сред търговското и промишленото население в района ѝ се забелязва стремеж към създаване на нови промишлени заведения. Голяма част от дейността си Камарата насочва към даване на напътствия и рязяснения на търговците върху общата търговска и индустриална политика на страната, което води до създаването на по-тесни връзки с търговците и индустриалците в района ѝ. РТИК дава обосновано мнение и по въроса за външнотърговския обмен на страната. Въпреки че в годините 1905-1907 износът на стоки се увеличава, според нея сключването на търговски договор с Австро-Унгария значително ще разшири търговския обмен на България с дунавските страни. Именно такива са и надеждите на русенските търговци и индустриалци - външната търговия на страната да се ориентира в тази насока.

Изследванията са подкрепени по договор на Русенски университет "Ангел Кънчев" с № BG05M2OP001-2.009-0011-C01, „Подкрепа за развитието на човешките ресурси в областта на научните изследвания и иновации в Русенски университет "Ангел Кънчев", финансиран по Оперативна програма „ Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

REFERENCES

100 godini Rusenska tyrgovsko-industrialna kamara (1995). Dokumentalen sbornik. Ruse. 162-163; 167-168 (**Оригинално заглавие:** 100 години Русенска търговско-индустриална камара (1995). Русе. 162-163; 167-168.)

Statelova, E., Gryncharov, S., (1999). Istoriq na Bylgaria 1878-1944. Sofia: Izdatelstvo „Anubis“. (**Оригинално заглавие:** Стателова, Е., Грънчаров, С., (1999) История на Нова България 1878-1944. София: Издателство Анупис.)

Yubileen sbornik na tyrgovsko-industrialnite kamari v Carstvoto po sluchai 25 godini ot osnovavameto im 1895-1920 (1920) Sofia: Pechatnica P. Glushkov. 205, 212-213. (**Оригинално заглавие:** Юбилеен сборник на търговско-индустриалните камари в Царството по случай двадесет и пет години от основаването им 1895 – 11/24 юни – 1920. (1920). София: Печатница П. Глушков. 205; 212-213.)

Sykратени protokoli na Rusenskata tyrgovsko-industrialna kamara za redovната i sesia prez 1906. (1907) Ruse: Pechatnica T. Petrov. 50-52. (**Оригинално заглавие:** (Съкратени протоколи

на Русенската търговско-индустриална камара за редовната ѝ сесия през 1906 г. (1907), Русе: Печатница Т. Петров. 50-52)

Sykратени protokoli na Rusenskata tyrgovsko-industrialna kamara za redovната i sesia prez 1907. (1908) Ruse: Pечатnica T. Petrov. 77-78. (*Оригинално заглавие:* (Съкратени протоколи на Русенската търговско-индустриална камара за редовната ѝ сесия през 1907 г. (1908), Русе: Печатница Т. Петров. 77-78.)